

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie azbestu

(2023/C 188/07)

Sprawozdawczyni:	Hanna ZDANOWSKA (PL/EPL), prezydent miasta Łodzi
Dokument źródłowy:	Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2009/148/WE w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy COM(2022) 489 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Poprawka 1

Motyw 3

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
(3) Azbest jest wysoce niebezpiecznym czynnikiem rakotwórczym, który nadal wywiera wpływ w różnych sektorach gospodarki, takich jak budownictwo i renowacja, górnictwo i przemysł wydobywczy, gospodarowanie odpadami i pożarnictwo, w których występuje wysokie ryzyko narażenia pracowników na jego działanie. Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 ⁶⁵ włókna azbestowe sklasyfikowano jako substancje rakotwórcze 1 A. Wdychanie unoszących się w powietrzu włókien azbestowych może powodować poważne choroby, takie jak międzybłoniak i rak płuc, zaś od narażenia do pierwszych objawów choroby, która ostatecznie może kończyć się zgonem związanym z pracą, może upłynąć średnio 30 lat.	(3) Azbest jest wysoce niebezpiecznym czynnikiem rakotwórczym, który nadal wywiera wpływ w różnych sektorach gospodarki, takich jak budownictwo i renowacja, górnictwo i przemysł wydobywczy, przemysł energetyczny, przemysł chemiczny, transport , gospodarowanie odpadami i pożarnictwo, w których występuje wysokie ryzyko narażenia pracowników na jego działanie. Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 ⁶⁵ włókna azbestowe sklasyfikowano jako substancje rakotwórcze 1 A. Wdychanie unoszących się w powietrzu włókien azbestowych może powodować poważne choroby, takie jak międzybłoniak i rak płuc, zaś od narażenia do pierwszych objawów choroby, która ostatecznie może kończyć się zgonem związanym z pracą, może upłynąć średnio 30 lat.

Uzasadnienie

Uzupełnienie katalogu o sektory, w których azbest był często wykorzystywany i może obecnie stanowić zagrożenie dla zdrowia pracowników oraz mieszkańców.

Poprawka 2

Motyw 5

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>(5) Potrzeba działań w zakresie ochrony pracowników przed substancjami rakotwórczymi zyskała poparcie w europejskim planie walki z rakiem⁽¹⁾. Lepsza ochrona pracowników narażonych na działanie azbestu będzie również istotna w kontekście transformacji ekologicznej i wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu, w tym w szczególności inicjatywy „Fala renowacji”⁽²⁾. W zaleceniach obywateli sformułowanych w ramach Konferencji w sprawie przyszłości Europy⁽³⁾ podkreślono również znaczenie, jakie mają sprawiedliwe warunki pracy, a w szczególności przegląd dyrektywy 2009/148/WE.</p> <p>⁽¹⁾ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0044</p> <p>⁽²⁾ Fala renowacji: ekologizacja budynków, tworzenie miejsc pracy, poprawa jakości życia, COM(2020) 662, final.</p> <p>⁽³⁾ Konferencja w sprawie przyszłości Europy: Sprawozdanie z wyników konferencji (maj 2022 r.) https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/conference-future-europe_pl.</p>	<p>(5) Potrzeba działań w zakresie ochrony pracowników przed substancjami rakotwórczymi zyskała poparcie w europejskim planie walki z rakiem⁽¹⁾. Lepsza ochrona pracowników narażonych na działanie azbestu oraz osób bezpośrednio i pośrednio narażonych w wyniku działalności zawodowej osób trzecich szczególnie w miejscach prowadzenia remontów, renowacji, rozbiórek i wyburzeń oraz składowisk odpadów azbestowych, będzie również istotna w kontekście transformacji ekologicznej i wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu, w tym w szczególności inicjatywy „Fala renowacji”⁽²⁾. W zaleceniach obywateli sformułowanych w ramach Konferencji w sprawie przyszłości Europy⁽³⁾ podkreślono również znaczenie, jakie mają sprawiedliwe warunki pracy, a w szczególności przegląd dyrektywy 2009/148/WE.</p> <p>⁽¹⁾ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0044</p> <p>⁽²⁾ Fala renowacji: ekologizacja budynków, tworzenie miejsc pracy, poprawa jakości życia, COM(2020) 662, final.</p> <p>⁽³⁾ Konferencja w sprawie przyszłości Europy: Sprawozdanie z wyników konferencji (maj 2022 r.) https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/conference-future-europe_pl.</p>

Uzasadnienie

Pożądana przez wszystkich transformacja ekologiczna i realizacja ambicji UE w zakresie zwiększenia wskaźnika renowacji budynków w ramach fali renowacji mogą wpływać jednocześnie na zwiększenie narażenia na działanie azbestu – nie tylko pracowników budowlanych, ale także osób postronnych (mieszkańców sąsiednich budynków, osób postronnych).

Poprawka 3

Motyw 8

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>(8) W dyrektywie należy określić zaktualizowaną wartość dopuszczalną w świetle dostępnych informacji, w tym aktualnych danych naukowych i technicznych, w oparciu o dogłębną ocenę skutków społeczno-gospodarczych oraz dostępność protokołów i technik pomiaru poziomu narażenia w miejscu pracy. Informacje te powinny opierać się na opiniach Komitetu ds. Oceny Ryzyka (RAC) Europejskiej Agencji Chemikaliów (ECHA), ustanowionego rozporządzeniem (WE) nr 1907/2006, oraz na opiniach Komitetu Doradczego ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Miejscu Pracy (ACSH), ustanowionego decyzją Rady z dnia 22 lipca 2003 r. ⁽¹⁾.</p> <p>⁽¹⁾ Decyzja Rady z dnia 22 lipca 2003 r. ustanawiająca Komitet Doradczy ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Miejscu Pracy (Dz.U. C 218 z 13.9.2003, s. 1).</p>	<p>(8) W dyrektywie należy określić zaktualizowaną wartość dopuszczalną w świetle dostępnych informacji, w tym aktualnych danych naukowych i technicznych, w oparciu o dogłębną ocenę skutków społeczno-gospodarczych oraz dostępność protokołów i technik pomiaru poziomu narażenia w miejscu pracy. Informacje te powinny opierać się na różnych wariantach przedstawionych w opiniach Komitetu ds. Oceny Ryzyka (RAC) Europejskiej Agencji Chemikaliów (ECHA), ustanowionego rozporządzeniem (WE) nr 1907/2006, oraz na opiniach Komitetu Doradczego ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Miejscu Pracy (ACSH), ustanowionego decyzją Rady z dnia 22 lipca 2003 r. ⁽¹⁾.</p> <p>⁽¹⁾ Decyzja Rady z dnia 22 lipca 2003 r. ustanawiająca Komitet Doradczy ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Miejscu Pracy (Dz.U. C 218 z 13.9.2003, s. 1).</p>

Uzasadnienie

W opiniach powyższych organów przedstawiono różne warianty związane z dopuszczalnymi wartościami narażenia zawodowego odnośnie do azbestu oraz zależności między narażeniem a ryzykiem.

Poprawka 4

Motyw 9

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>(9) Biorąc pod uwagę odnośną wiedzę naukową i zrównoważone podejście zapewniające odpowiednią ochronę pracowników na szczeblu UE przy jednoczesnym uniknięciu nieproporcjonalnych niekorzystnych skutków gospodarczych dla zainteresowanych podmiotów gospodarczych (w tym MŚP) oraz ich obciążenia, należy ustanowić zaktualizowaną wartość OEL równą 0,01 włókna na cm³ jako średnią ważoną w przeliczeniu na ośmiogodzinny okres odniesienia. To wyważone podejście opiera się na celu dotyczącym zdrowia publicznego, jakim jest niezbędne usuwanie azbestu w bezpieczny sposób. Rozważano również zaproponowanie wartości OEL, która uwzględniałaby aspekty ekonomiczne i techniczne, umożliwiające skuteczne usuwanie azbestu.</p>	<p>(9) Biorąc pod uwagę odnośną wiedzę naukową i zrównoważone podejście zapewniające odpowiednią ochronę pracowników na szczeblu UE oraz działania realizowane już w niektórych państwach członkowskich UE, które potwierdzają wykonalność wdrożenia nowej wartości OEL, należy ustanowić zaktualizowaną wartość OEL równą 0,01 włókna na cm³ jako średnią ważoną w przeliczeniu na ośmiogodzinny okres odniesienia. Natomiast wartość OEL równa 0,002 włókna na cm³ ma zostać wdrożona w ciągu trzech lat od wejścia w życie niniejszej dyrektywy. To wyważone podejście opiera się na celu dotyczącym zdrowia publicznego, jakim jest usuwanie azbestu w bezpieczny sposób. Rozważano również zaproponowanie stopniowej redukcji wartości OEL, która uwzględniałaby aspekty ekonomiczne i techniczne, umożliwiające skuteczne usuwanie azbestu.</p>

Uzasadnienie

Od 2016 r. w Holandii krajowa wartość OEL odnośnie do azbestu wynosi 0,002 włókien/cm³ (pomiar za pomocą skaningowej mikroskopii elektronowej SEM/EDXA). Ta wiążąca wartość dopuszczalna opiera się na sprawozdaniu niderlandzkiej rady ds. zdrowia z 2010 r., które posłużyło ECHA za podstawę do ustalenia zależności między narażeniem a ryzykiem.

Poprawka 5

Motyw 11

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>(11) Mikroskopia optyczna nie pozwala wprowadzić na policzenie najmniejszych włókien szkodliwych dla zdrowia, jednak mimo to jest obecnie najpowszechniej stosowaną metodą regularnych pomiarów występowania azbestu. Ponieważ pomiar wartości OEL równej 0,01 włókna na cm³ jest możliwy przy pomocy mikroskopu z kontrastem fazowym (PCM), nie ma potrzeby wprowadzać okresu przejściowego dla wdrożenia zaktualizowanej wartości OEL. Zgodnie z opinią ACSH należy stosować bardziej nowoczesną i czułą metodykę opartą na mikroskopii elektronowej, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeby zapewnienia odpowiedniego okresu dostosowania i większej harmonizacji na szczeblu UE różnych metodyk opartych na mikroskopii elektronowej.</p>	<p>(11) Mikroskopia optyczna nie pozwala na policzenie najmniejszych włókien szkodliwych dla zdrowia i pomiar wartości OEL poniżej 0,01 włókna na cm³ nie jest możliwy przy pomocy mikroskopu z kontrastem fazowym (PCM). Zgodnie z opinią ACSH należy stopniowo wprowadzać bardziej nowoczesną i czułą metodykę opartą na mikroskopii elektronowej, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeby dostosowania i większej harmonizacji na szczeblu UE różnych metodyk opartych na mikroskopii elektronowej.</p>

Uzasadnienie

Zgodnie z opublikowaną w dniu 21 czerwca 2021 r. opinią RAC w sprawie naukowej oceny dopuszczalnych wartości narażenia zawodowego na działanie azbestu „obecnie PCM nie jest już uznawane za najnowocześniejszą metodę pomiaru azbestu w środowisku pracy”.

Poprawka 6

Motyw 14a (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	<p>(14a) Wzywa się państwa członkowskie do ujednoczenia krajowych norm i procedur rozpoznawania chorób azbestozależnych oraz wprowadzenia rejestru chorób azbestozależnych. Niezbędne jest objęcie specjalnym systemem opieki oraz leczenia chorób azbestozależnych wszystkich pracowników zatrudnionych (obecnie oraz w przeszłości) w branżach narażonych na ekspozycję na azbest, jak i członków ich rodzin oraz innych osób narażonych środowiskowo.</p>

Uzasadnienie

Obecnie identyfikowane są tylko zawodowe choroby azbestozależne – brak kompleksowych i porównywalnych informacji z państw członkowskich nie pozwala na wiarygodne prognozowanie śmiertelności spowodowanej m.in. międzybłoniakiem płucnej, a także na prawidłowe szacowanie zagrożeń związanych z azbestem. Pogłębia to również dysproporcje w krajowych systemach odszkodowań. Dlatego tak ważne jest uzupełnienie polityki azbestowej w sferze zdrowia o rejestr chorób azbestozależnych (najczęściej źródłem informacji na temat liczby zachorowań z powodu chorób azbestozależnych są choroby zawodowe azbestozależne).

Poprawka 7

Motyw 16a (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	<p>(16a) Ze względu na długi okres utajenia chorób azbestozależnych oraz niskiej świadomości zagrożeń wynikających z ekspozycji na azbest KE niezwłocznie po wejściu w życie niniejszej dyrektywy, wspólnie z państwami członkowskimi przeprowadzać będzie okresowe, intensywne i dostosowane do odbiorcy kampanie informacyjno-edukacyjne dot. zagrożenia, jakie niesie za sobą kontakt z azbestem i właściwych form zabezpieczenia się. Działania te powinny być kierowane do:</p> <ul style="list-style-type: none"> — pracowników i ich rodzin, — pracodawców, — właścicieli i administratorów budynków, — władz lokalnych i regionalnych, — mieszkańców terenów, w których dominuje stara zabudowa, — służby zdrowia, aby zwiększyć świadomość i kompetencje radiologów, lekarzy pierwszego kontaktu w rozpoznawaniu oraz leczeniu chorób azbestozależnych.

Uzasadnienie

Pomimo zakazania w UE w 2005 r. stosowania azbestu oraz – wydawałoby się – powszechnej świadomości na temat zagrożeń związanych z azbestem wiedza faktyczna – zarówno pracowników i pracodawców (szczególnie z branż budowlanych), jak i samych mieszkańców, pracowników samorządowych czy spółdzielni/wspólnot mieszkaniowych jest niewielka.

Poprawka 8

Artykuł 1 punkt 4

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>4) art. 7 ust. 6 akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Liczenie włókien jest dokonywane przy pomocy mikroskopu kontrastowo-fazowego (PCM) zgodnie z metodą zalecaną w 1997 r. przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) (*) lub, w miarę możliwości, inną metodą dającą równoważne lub lepsze wyniki, taką jak metoda oparta na mikroskopii elektronowej (EM).</p> <p>(*) Określanie stężenia azbestu unoszącego się w powietrzu. Zalecana metoda, z użyciem mikroskopu optycznego z kontrastem fazowym (metoda filtru membranowego), WHO, Genewa 1997 (ISBN 92-4-154496-1).”;</p>	<p>4) art. 7 ust. 6 akapit pierwszy otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Liczenie włókien w okresie przejściowym jest dokonywane przy pomocy mikroskopu kontrastowo-fazowego (PCM) zgodnie z metodą zalecaną w 1997 r. przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) (*), podczas gdy wprowadzenie wartości OEL równej 0,002 włókna na cm³³ będzie wymagało mikroskopii elektronowej (EM).</p> <p>(*) Określanie stężenia azbestu unoszącego się w powietrzu. Zalecana metoda, z użyciem mikroskopu optycznego z kontrastem fazowym (metoda filtru membranowego), WHO, Genewa 1997 (ISBN 92-4-154496-1).”;</p>

Uzasadnienie

Ponieważ mikroskopia optyczna nie pozwala na pomiar wartości OEL poniżej 0,01 włókna na cm³ za pomocą mikroskopu kontrastowo-fazowego, zgodnie z opinią ACSH należy stosować bardziej nowoczesną i czułą metodykę opartą na mikroskopii elektronicznej.

Poprawka 9

Artykuł 1 punkt 4a (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	<p>4a) dodaje się art. 7 ust. 7 w brzmieniu:</p> <p><i>„7. Biorąc pod uwagę koszt wysokiej jakości sprzętu laboratoryjnego wykorzystywanego na potrzeby badania włókien azbestu zaleca się utworzenie w większych ośrodkach miejskich centrów certyfikacji, działających na zlecenie zainteresowanych stron, jak i w celach monitoringowych. Laboratoria przeprowadzające analizy azbestu muszą być akredytowane zgodnie z obowiązującymi standardami systemu zarządzania jakością dla laboratoriów badawczych.”;</i></p>

Uzasadnienie

Konieczne jest zapewnienie funkcjonowania (a także współfinansowania) certyfikowanych laboratoriów wyposażonych w odpowiedni sprzęt do badania próbek. W ten sposób zmniejszy się obciążenie finansowe pracodawców, a także zapewni rzetelność badań. Akredytacja laboratoriów zgodnie ze standardami systemu zarządzania jakością będzie gwarancją ich kompetencji do przeprowadzania wiarygodnych analiz. Zapewni również jednolitą kontrolę laboratoriów we wszystkich państwach UE.

Poprawka 10

Artykuł 1 punkt 5

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p>5) art. 8 otrzymuje brzmienie:</p> <p><i>„Artykuł 8</i></p> <p><i>Pracodawcy zapewniają, aby żaden pracownik nie był narażony na działanie azbestu unoszącego się w powietrzu w stężeniu przekraczającym 0,01 włókna na cm³ jako średnia ważona w przeliczeniu na ośmiogodzinny okres odniesienia (TWA).”;</i></p>	<p>5) art. 8 otrzymuje brzmienie:</p> <p><i>„Artykuł 8</i></p> <p><i>Pracodawcy zapewniają, aby żaden pracownik nie był narażony na działanie azbestu unoszącego się w powietrzu w stężeniu przekraczającym 0,01 włókna na cm³ jako średnia ważona w przeliczeniu na ośmiogodzinny okres odniesienia (TWA). Natomiast wartość OEL równa 0,002 włókna na cm³ ma zostać wdrożona w ciągu trzech lat od wejścia w życie niniejszej dyrektywy.”;</i></p>

Uzasadnienie

Proponowane dwuetapowe podejście do zmiany wiążącego poziomu wartości dopuszczalnej uwzględnia potrzebę przejściowego okresu na dostosowanie. Poza tym bardziej ambitna wartość OEL została wprowadzona w Holandii w 2016 r. i opiera się na sprawozdaniu niderlandzkiej rady ds. zdrowia z 2010 r., które posłużyło ECHA za podstawę do ustalenia zależności między narażeniem a ryzykiem.

Poprawka 11

Artykuł 1 punkt 6a (nowy)

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
	<p>6a) art. 15 otrzymuje brzmienie:</p> <p>„Artykuł 15</p> <p>Przed przeprowadzeniem robót rozbiórkowych lub prac związanych z usunięciem azbestu przedsiębiorstwa muszą przedstawić dokumenty potwierdzające formalnie zweryfikowane kompetencje swoje i swoich pracowników w tym zakresie (związane również z okresowymi szkoleniami), które zostaną ustalone zgodnie z krajowymi przepisami i/lub praktyką oraz zgodnie z wytycznymi UE, które zostaną opracowane przez Komisję Europejską we współpracy z trójstronnym Komitetem Doradczym ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Miejscu Pracy (ACSH).”;</p>

Uzasadnienie

Nie wymaga uzasadnienia.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

1. Z zadowoleniem przyjmuje prace Komisji Europejskiej nad przeglądem dyrektywy w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy m.in. w celu zapobiegania nowej fali ofiar azbestu w trakcie realizacji ambitnych celów fali renowacji. Jednocześnie apeluje o dalsze podejmowanie działań na rzecz skutecznego i kompleksowego zapobiegania nowotworom związanym z pracą.

2. Zauważa, iż dyrektywa traktuje zagadnienie azbestu bardzo wycinkowo, ograniczając problem tylko do ochrony pracowników przed ryzykiem dla ich zdrowia i bezpieczeństwa, wynikającym z narażenia na działanie azbestu w miejscu pracy.

3. Wskazuje, że:

- azbest w 80 % wykorzystywany był do produkcji materiałów budowlanych,
- ponad 220 milionów budynków lub obiektów zostało wybudowanych na długo przed wprowadzeniem zakazu stosowania azbestu (znaczną ich część wciąż może zawierać azbest),
- 78 % nowotworów pochodzenia zawodowego rozpoznawanych w UE ma związek z azbestem,
- średni czas od narażenia do wystąpienia pierwszych objawów to 30 lat,
- szacuje się, że 4,1–7,3 mln pracowników jest obecnie narażonych na szkodliwe działanie włókien azbestu.

4. Zaleca podejście dwuetapowe, zgodnie z którym trzy lata po wprowadzeniu wiążącej wartości dopuszczalnej wynoszącej 0,01 włókna na cm³ wdrożona zostanie ambitniejsza wartość OEL wynosząca 0,002 włókna na cm³. Z tego samego względu wzywa do stopniowego zastępowania mikroskopii optycznej bardziej precyzyjną mikroskopią elektronową, odpowiednią do wykrywania azbestu w przypadku, gdy występują wartości OEL niższe niż 0,01 włókna na cm³.

5. Z niepokojem zauważa, że obecne tempo usuwania azbestu w UE jest dalece niezadowalające oraz różni się w poszczególnych krajach członkowskich, podobnie jak stosowane w nich strategie działania, sposoby inwentaryzacji i monitoringu oraz metody usuwania azbestu.

6. Apeluje, by Europejska Agencja Chemikaliów (ECHA) lub – w stosownych przypadkach – inny właściwy organ europejski opracowały jednolite podejście do wykrywania produktów zawierających azbest. Pożyczony byłby rejestr potencjalnych produktów zawierających azbest w celu ułatwienia państwom członkowskim ich wczesnego wykrywania. Z zadowoleniem przyjmuje również wniosek legislacyjny Komisji Europejskiej dotyczący kontroli, rejestracji i monitorowania występowania azbestu”. Celem tej inicjatywy ustawodawczej jest wypełnienie luki między działaniami krajowymi w tej dziedzinie. Wprowadzenie obowiązku kontroli i rejestracji azbestu w budynkach oraz opracowanie krajowych strategii usuwania azbestu powinno doprowadzić do wdrożenia skoordynowanego i porównywalnego podejścia w całej UE. W ten sposób zapewni się także bezpieczniejsze środowisko i wyższy poziom ochrony obywateli UE. Dyrektywa powinna również uwzględnić potrzebę ochrony służb ratunkowych (w tym strażaków, policji, lekarzy i ratowników) przed zagrożeniami związanymi z narażeniem na działanie azbestu poprzez stworzenie aktualnej i dostępnej bazy danych zawierającej wiarygodne dane na temat infrastruktury o potwierdzonej lub prawdopodobnej obecności azbestu.

7. Zauważa, że aby dyrektywa odniosła sukces, państwa członkowskie i instytucje UE powinny aktywnie angażować władze lokalne i regionalne na wszystkich etapach koordynacji i wdrażania znowelizowanej dyrektywy.

8. Popiera przyjęcie wspólnych ram UE w celu łatwiejszej identyfikacji, a następnie bezpiecznego usuwania azbestu zawartego w zasobach budowlanych UE. W projekcie opinii apeluje się do KE oraz krajów członkowskich o wypracowanie i zachęcanie do wdrażania wspólnego, systemowego i systematycznego podejścia w zakresie rozwiązywania problemu azbestu poczynając od sposobu inwentaryzacji, poprzez kampanie informacyjno-edukacyjne, programy wspierania mieszkańców, przedsiębiorców i samorządów w usuwaniu azbestu aż po rozwiązania w zakresie ochrony zdrowia i składowania azbestu).

9. Informuje z zaniepokojeniem, że w niektórych państwach członkowskich UE dopuszcza się samodzielny demontaż wyrobów azbestowych. Zaznacza, że ponieważ szkolenie pracowników ma zasadnicze znaczenie dla zapobiegania zagrożeniom związanym z narażeniem zawodowym na działanie azbestu, potrzebne są europejskie wytyczne dotyczące certyfikacji wymaganych umiejętności, aby zapewnić stosowanie tych samych norm w całej UE. W związku z tym apeluje o opracowanie europejskich wytycznych dotyczących certyfikacji umiejętności wymaganych od pracowników w celu bezpiecznego usuwania elementów zawierających azbest.

10. Apeluje do KE o stworzenie mechanizmów bezpiecznego przyspieszenia eliminacji azbestu poprzez zwiększenie świadomości, efektywniejszą edukację i zabezpieczanie pracowników oraz mieszkańców za pomocą skutecznych, atrakcyjnych i dostosowanych do odbiorców programów edukacyjno – informacyjnych (także wśród pracowników samorządów lokalnych i regionalnych oraz służby zdrowia).

11. Zauważa, że pożądana przez wszystkich transformacja ekologiczna i realizacja ambicji UE w zakresie zwiększenia wskaźnika renowacji budynków w ramach fali renowacji mogą wpływać jednocześnie na wzrost narażenia na działanie azbestu, w szczególności w przypadku pracowników budowlanych. Dlatego niezbędne jest wdrożenie rozwiązań skutecznie monitorujących proces usuwania azbestu oraz objęcia go specjalnie do tego przeznaczonym systemem opieki oraz leczenia chorób azbestozależnych (dla pracowników aktualnie, jak również w przeszłości, zatrudnionych w branżach narażonych na ekspozycję na azbest).

12. Zwraca uwagę na potrzebę inicjowania i finansowego wspierania innowacyjnych działań ośrodków badawczo-rozwojowych na rzecz bezpiecznego składowania, konserwacji i przechowywania azbestu (np. w ramach programu „Horyzont”). W większości państw ciągle stosuje się magazynowanie na składowiskach odpadów niebezpiecznych bądź na specjalnych miejscach składowych dla odpadów azbestowych. Intensywniejsze usuwanie azbestu idzie w parze ze znacznym zwiększeniem powierzchni składowania tego niebezpiecznego minerału. Jednocześnie zaleca utworzenie sieci miast i regionów borykających się z tym problemem i skutkami występowania azbestu na ich terytorium. Chodzi o to, by rozwijać współpracę obejmującą wymianę praktyk i tworzenie partnerstw w celu realizacji wspólnych transnarodowych projektów badawczych współfinansowanych przez Unię Europejską.

13. Zauważa, że główną przyczyną wolnego tempa usuwania azbestu jest dofinansowywanie wyłącznie demontażu i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych (szczególnie dachów eternitowych). Mieszkańcy często nie posiadają wystarczających środków finansowych na materiały budowlane i usługi związane z wymianą pokrycia dachowego i dlatego rezygnują z inwestycji. Istnieje konieczność wprowadzenia nowych mechanizmów dotacyjnych i zachęt (np. ulgi podatkowe, subwencje).

14. W celu ochrony pracowników narażonych na działanie azbestu i zminimalizowania wpływu azbestu na środowisko, przyłącza się do apelu o europejską strategię usuwania azbestu, która zapewniłaby zintegrowane podejście do różnych polityk oraz wdrożyłaby systemowe i skuteczne rozwiązania we wszystkich państwach członkowskich w zakresie inwentaryzacji, monitorowania, metod bezpiecznego usuwania, przechowywania i edukacji (szkolenia).

15. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne potrzebują przyznania bezpośredniego dostępu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na realizację planów bezpiecznego usuwania azbestu – bez bezpośredniego finansowania gmin i regionów nie osiągnie się skutecznego efektu.

16. Apeluje o ustanowienie ram finansowych opartych na wykorzystaniu funduszy (EFSI) w celu wsparcia właścicieli budynków i powiązania w ten sposób bezpiecznego usuwania azbestu z innymi politykami i programami publicznymi (takimi jak efektywność energetyczna, poprawa warunków życia, mieszkalnictwo socjalne, zapobieganie chorobom).

Bruksela, dnia 16 marca 2023 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
